

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Grönstrukturplan- sammanfattning

Godkänd av kommunstyrelsen xx-xx-xx

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret

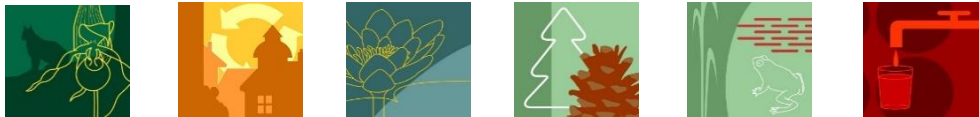
Ansvarig tjänsteman: Planarkitekt och Samordnare för miljöutveckling

Grönstrukturplanen bidrar till följande Agenda 2030- mål:

Grönstrukturplanen bidrar till följande nationella miljömål:

Grönstrukturplanen bidrar till följande nationella folkhälsopolitiska mål: ”Mål 5 Boende och närmiljö” och ”Mål 6 Levnadsvanor”

Remissperiod: 1 september – 1 november 2019

Uppdraget lämnades av kommunstyrelsen: 2017-11-08

Remissperiod: 2019-09-01 till 2019-11-01

Godkänt av kommunstyrelsen: 2020-03-04

Antagen av kommunfullmäktige: xxxx-xx-xx

Omslagsfoto: Åkers Ryd, Vaggeryds kommun. Fotograf Albin Hübsch.

Framtagande av planen har delvis finansierats med medel från Lokala naturvårdssatsningen LONA

Läshänvisning

Planen består utöver denna sammanfattning av ett huvuddokument samt sju stycken fördjupade underlagsrapporter i olika ekosystemtjänstområden. Huvuddokumentet samlar kunskapen från alla de sju fördjupningarna och kokar ner det till konkreta utvecklingsförslag.

Huvuddokumentet: Här redovisas framtagna målbilder, strategier och utvecklingsförslag för kommunens gröna infrastruktur. Utvecklingsförslagen är knutna till kommunens fem tätorter plus Byarum. I dokumentet redovisas även ekosystemtjänstkarteringar för varje tätort som visar antalet ekosystemtjänster på olika platser.

Underlagsrapport 1, Dialog ”Min gröna plats”: Resultatet från den digitala och skriftliga enkäten ”Min gröna plats”.

Underlagsrapport 2 , Sociotopinventering: Kartläggning av alla vegetationsbeksädda ytor i tätorterna och deras funktion sett till mänskligt nyttjande. Analys kring närhet, tillgänglighet och upplevelsekviteter.

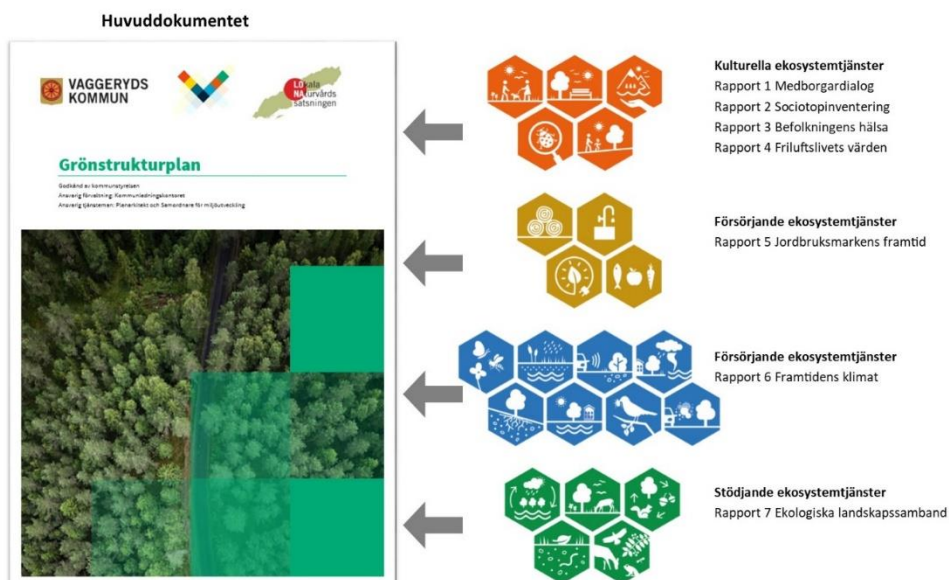
Underlagsrapport 3 , Befolkningens hälsa och gröna miljöer: Fokusgrupper äldre samt barn och unga. Djupdykning i enkätsvar för fokusgrupperna samt inventering av vård- och omsorgsboendenas miljöer . Resultat från enkät till förskolor om utemiljöer och utflyktsmål.

Underlagsrapport 4 , Friluftslivets värden: Kartläggning av 110 områden i kommunen med betydelse för friluftslivet på olika sätt samt en klassning av varje område enligt skalan A (mycket värdefullt), B (värdefullt), C (övrigt friluftsområde) och D (ej klassat).

Underlagsrapport 5, Jordbruksmarkens framtid: Kunskapsunderlag om jordbruksmarkens värden, nytta samt nationella strategier och aktuell lagstiftning. Kommunspecifik statistik kring bland annat självförsörjningsgrad, ytor och produktion.

Underlagsrapport 6, Framtidens klimat: Skyfallskartering och värmeökartering samt var bristområden och strategiska grönområden finns för att hantera detta. Analyser för Vaggeryd och Skillingaryd.

Underlagsrapport 7, Ekologiska landskaps samband: Redovisning av var områden finns med välfungerande ekosystem (värdekärnor), och vilka stråk som är bäst för att skapa en fungerande grön infrastruktur som kan leverera ekosystemtjänster avseende lövskog, våtmarker, gräsmark och vatten.

Vad är en grönstrukturplan?

Varför ska vi prata om grönstruktur?

Grönstrukturen är själva grunden till våra samhällens funktion. Vår ekonomi och våra största areella näringar i kommunen- skogsbruk och jordbruk- baseras på grönstrukturen. Det är från grönstrukturen vi får dricksvatten, mat och byggnadsmaterial. Grönstrukturen mildrar effekterna av extremt väder så som skyfall och värmeböljor. Grönstrukturen ger även plats för vila, lek och aktivitet i våra tätorter, vilket lägger grunden för en god folkhälsa. Alla dessa ekosystemtjänster får vi helt gratis, och vi tar dom ofta för givet. Med Grönstrukturplanen får vi mer kunskap kring hur vi planerar så att vi inte tappar dessa tjänster som vårt samhälle är beroende av.

Uppdraget och LONA- bidrag

Grönstrukturplanen har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen, som i november 2017 beslutade om att upprätta en Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun. Fördjupningar görs för orterna Byarum, Bondstorp, Klevshult, Vaggeryd, Skillingaryd och Hok. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansier för framtagandet av planen. Den röda tråden i planen är ekosystemtjänsterna.

Syfte med planen

Underlag och plattform

Grönstrukturplanens ska utgöra ett underlag i den fysiska planeringen och plattform för Vaggeryds kommuns arbete med grönstrukturfrågor. Planen ska visa på hur gröna strukturer hänger ihop och vilka områden som är viktiga för att tillhandahålla de ekosystemtjänster vi behöver.

Attraktivitet för kommuninvånarna

Grönstrukturplanen ska lyfta den gröna strukturens betydelse för kommuninvånarna och hur den kan användas för att skapa en attraktiv kommun för dagens och framtidens invånare samt besökare.

Riktningar och utvecklingsförslag

Planen visar på riktningar och utvecklingsförslag för grönstrukturen på en kommunövergripande nivå och på tätortsnivå. Förslagen ska bidra till att säkra ekosystemtjänsterna genom att skapa, skydda och stärka strategiska delar av grönstrukturen.

Intresseväckande och kunskapshöjande

Grönstrukturplanen ska vara intresseväckande och kunskapshöjande. Planen ska tydliggöra för de som bor, verkar och besöker kommunen, vilka värden grönstrukturen har i Vaggeryds kommun.

Användningsområde

Grönstrukturplanen ska fungera som ett kunskaps- och planeringsunderlag till hjälp för framtida kommunala ställningstaganden, avvägningar och beslut. Grönstrukturplanen är utformad för att främst användas i planerings-sammanhang- framförallt i översiktsplanering, fördjupad översiktsplanering och detaljplanering. Grönstrukturplanen ska även kunna användas som underlag i kommunens samtliga verksamheter där utvecklingsförslagen ger information om vad som ger störst nytta för ekosystemtjänsterna. Planen är också ett kunskapsunderlag för privata markägare där de exempelvis ska kunna se antalet ekosystemtjänster på sin tomt eller om deras fastighet är en viktig pusselbit i ett större sammanhang.

Resultat sammanfattning

Nedan sammanfattas de fem viktigaste slutsatserna från resultatet med Grönstrukturplanen i Vaggeryds kommun. Resultatet pekar att det finns svagheter i den gröna infrastrukturen som behöver stärkas eller sparas för att säkerställa den framtida leveransen av ekosystemtjänster. Det finns även områden där vi är starka och har goda förutsättningar att behålla ekosystemens kapacitet och arbeta för att de ska utvecklas.

1. Det öppna odlingslandskapet är i riskzonen

Det småskaliga jordbrukslandskapet och de naturvärden som är kopplade till dessa bör prioriteras högst. Värden kopplade till odlingslandskapet är i riskzonen att försvagas de kommande åren. Det handlar dels om exploatering på och intill jordbruksmark samt behov av naturvårdsåtgärder så som bete och slåtter för att förhindra igenväxning.

2. God potential till starka skogar

Det finns stödhabitat för löv i samtliga tätorter, och därmed en potential till att stärka skogens infrastruktur och långsiktighet. Att stärka lövet på kommunala grönytor och i skogsbruket främjar biologisk mångfald, och därmed ett skogsbestånd som är mer motståndskraftigt mot klimatförändringar och skadedjur.

3. Självförsörjningsgraden av livsmedel sjunker

I länet är Vaggeryds kommun en viktig producent av bland annat mjölk, där vi historiskt sett producerat mer mjölk än vad vi själva konsumerat. I takt med att kommunen växer samt att odlingslandskapet står inför många utmaningar finns en risk att självförsörjningsgraden sjunker snabbt de kommande åren. Det finns viktiga ställningstaganden att ta politiskt till hur man ser på sitt ansvar avseende den växande befolkningen i relation till den minskade självförsörjningsgraden.

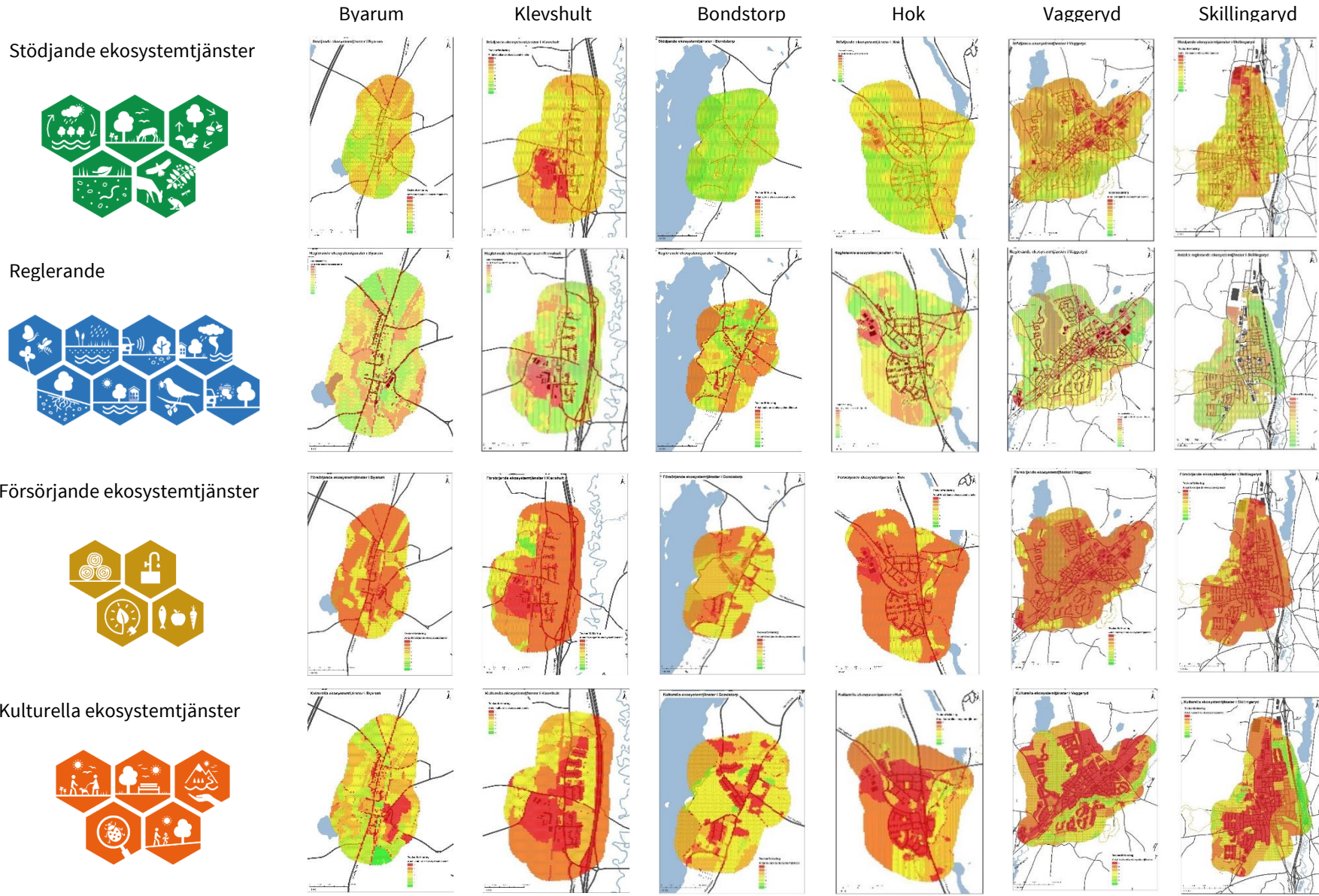
4. Minsta orterna har bäst skydd mot klimatförändringar

De reglerande ekosystemtjänsterna kopplade till klimatreglering är än så länge starka på flera orter, och där är utmaningen att behålla dessa funktioner även i framtiden. I Vaggeryd och Skillingaryd finns ökad risk vid skyfall och värmebölja på grund av andelen hårdgjorda ytor. I områden där riskgrupper uppehåller sig finns det största behovet av åtgärder. Generellt sett finns ett stort behov i flera av orterna avseende bullerreglering och avskärmning från störande verksamheter och stora infrastrukturer.

5. Befolkningstillväxt innebär högre krav på mötesplatser och tillgänglighet

Eftersom kommunen växer börjar det uppstå ökad efterfrågan på de kulturella ekosystemtjänsterna. Ekosystemtjänstkarteringen visar framförallt ett behov på fler sociala mötesplatser och naturområden med möjlighet till motion i mindre orter samt i Skillingaryd. Avseende rekreativa värden som kan kopplas till friluftsliv i vildmark samt naturpedagogik har kommunen stora tillgångar och möjligheter till vidare utveckling.

Ekosystemtjänstkartering i tätorterna

Figur 1: Figuren visar karteringen av ekosystemtjänster i tätorterna. Röd/orange indikerar få ekosystemtjänster, gul indikerar att det finns ett antal och grön indikerar att området har många ekosystemtjänster.

MÅLBILD

”Genom att arbeta med grönstruktur knyts landskapet i Vaggeryds kommun ihop, vilket stärker den biologiska mångfalden och därmed även ekosystemtjänsterna.”

Stödande ekosystemtjänster- utvecklingsförslag för tätorterna

Byarum	Klevshult	Bondstorp	Hok	Vaggeryd	Skillingaryd
- Stärk Krängshultsv. - Frihugga träd - Spara värdekärnor - Artrik vägkant	- Stärk outnyttjade ytor - Spara Lagans strand - Plantera fler lövträd - Spara skogsbete	- Frihugga träd - Stärk allé - Spara värdekärnor - Spara lövstråk - Spara strandzon	- Hokaån och strandzon sparas - Våtmarker sparas - Frihugga träd	- Äng på tippen - Slå åängarna - Artrik gräsmark - Kantzon Östermo/Torsbo - Frihugga träd - Stärk gräs Jönköpingsv. - Stärk Höga bränna löv - Stärk industrigräsmark - Stärk kantzon Södrapark - Skydda Götarps hage - Spara Östermo - Stärk gräsmark Friluftsgård	- Stärk gräs Ahlshult - Dialog Golfklubb - Spara strandzon - Stärk lövskog Grönelund - Stärk sandödlans habitat - Spara bäckravinen - Restaurering av dämme - Frihugga träd - Håll ljunghet öppen - Stärk gräsmark Lagan - Plantera löv i stråk - Stärk skog i buffertzon

MÅLBILD

**”Grönstrukturen skapar ett långsiktigt
hållbart och trivsamt klimat för
kommunens invånare, både idag och i
framtiden. ”**

Reglerande ekosystemtjänster- utvecklingsförslag för tätorterna

Byarum	Klevshult	Bondstorp	Hok	Vaggeryd	Skillingaryd
- Spara våtmarker - Spara kantzon till järnväg	- Spara våtmarker - Spara avskärmande skog mot E4:an - Spara Lagans menadring och strandzon	- Spara våtmark på Ormanäset	- Spara våtmarker i lågpunktområde	- Utökad infiltration VEAB - Återplantering på Ålen - Spara Torsbos ”Lejongropen” - Spara Linnarkilen - Spara buffertzonen väster om Östermoskogen - Spara våtmark längs Stödstorpsån - Skapa svalkande grönstruktur på fastigheten Tor - Skapa svalkande grönstruktur Östra torget	- Skötselplan dike - Spara Gropabäckskilen - Spara områden för dagvattenhantering - Stärk Femkampsområdet - Spara fårhagen - Spara bäckravinen - Skapa temp. reglering Råven - Skapa temp. reglering Fågelforsskolan - Spara Fåglabäck

MÅLBILD

”Grönstrukturen förser kommunens invånare med långsiktigt och lokalt producerad mat, material och vatten.”

Försörjande ekosystemtjänster- utvecklingsförslag för tätorterna

Byarum	Klevshult	Bondstorp	Hok	Vaggeryd	Skillingaryd
- Spara det småskaliga jordbrukslandskapet	- Spara det småskaliga jordbrukslandskapet och skogsbete	- Stärk det öppna landskapet - Spara område med Betydelse för dricksvattenförsörjning	- Spara jordbruksmark på kommunal mark samt söder om orten	-Spara område med betydelse för dricksvattenproduktion - Fortsatt bete på kommunal mark - Spara det småskaliga jordbrukslandskapet - Skapa odlingsytor utanför Arbetsmarknasenheten	- Spara Fåglabäck - Fortsatt bete av fårhagen vid Sörgårdsskolan - Spara område med betydelse för dricksvattenproduktion

MÅLBILD

*”Grönstrukturen ger kommunens invånare
möjlighet till god hälsa, rekreation och
lärande.”*

Kulturella ekosystemtjänster- utvecklingsförslag för tätorterna

Byarum	Klevshult	Bondstorp	Hok	Vaggeryd	Skillingaryd
- Stärk lekmöjligheter - Stärk koppling till Gärhovs storäng	- Stärk strövstråket i skogen - Skapa vattennära mötesplatser längs Lagan - Stärk Lastbilens lekplats för fler målgrupper	- Stärk badplatsen och dess närområde - Stärk tillgänglighet mellan badplats och Sjöborgen - Skapa avtal om skolskog	- Skapa en samlad aktivitets- och mötesplats - Stärk förskolans utemiljö - Ny belysning i friluftsområde - Stärk promenadstråk norrut - Spara promenadstråk längs ån	- Stärk utemiljö Hjortsjöskolan - Stärk utemiljö Slätten förskola - Stärk allmän platsmark - Kulturell aktivitetsplats - Vattennära mötesplatser - Skapa gröna oaser i centrum - Spara och stärk Bäckalyckan - Stärk stråk till Bäckalyckan - Stärk Furugårdens miljöer - Spara och stärk Friluftsgården - Strandpromenad Hjortsjön	- Spara och stärk Grönelund - Stärk Fågelforsleden - Stärk Sörgårdens miljöer - Stärk park vid Tallbacken - Stärk miljö Fågelforskskolan - Stärk miljö Gullbäcken - Spara Fågلابäck - Skapa central aktivitetsplats - Stärk Vasaparken - Stärk Hembygdsparken - Skapa gröna oaser i centrum - Stärk allmän platsmark - Spara Fridhäll

**VAGGERYDS
KOMMUN**